

Βιβλιοπαρουσίαση: Η Παναγία “Άξιον Εστίν” στην Κομοτηνή

/ [Γνώμες](#)

Του Μιχαήλ Γ. Βαρβούνη, Καθηγητής στο Τμήμα Ιστορίας και Εθνολογίας

**Κοσμήτορας της Σχολής Κλασικών και Ανθρωπιστικών Σπουδών του
Δημοκριτείου Πανεπιστημίου Θράκης**

Η αποτύπωση της μνήμης και η συλλογή και διάσωση δεδομένων αποτελεί ασφαλή μέθοδο για την παροχή πηγών, με βάση τις οποίες θα γίνει η αποτίμηση των γεγονότων στο μέλλον. Αυτό ισχύει και για τα εκκλησιαστικά και πνευματικά γεγονότα, τα οποία αν δεν αποτυπωθούν έγκαιρα στις λεπτομέρειές τους κινδυνεύουν από τη λήθη και το ξεθώριασμα των αναμνήσεων που αυτή φέρνει. Μάλιστα, η προσφορά αυτή είναι εξίσου σημαντική με το ιστορούμενο γεγονός, καθώς αποκρυσταλλώνοντας τις αναμνήσεις που το αφορούν το παγιώνουν, το επαναλαμβάνουν και επεκτείνουν «ες αεί» τις εξ αυτού πνευματικές και άλλες ωφέλειες.

Όσα προηγήθηκαν, αποτυπώνουν νομίζω επαρκώς τους σκοπούς και τα ζητούμενα μιας εξαιρετικής έκδοσης που πρόσφατα είδε το φως της δημοσίευσης. Πρόκειται

για τον τόμο που εξέδωσε η Ιερά Μητρόπολις Μαρωνείας και Κομοτηνής, με τίτλο **Η Εικόνα της Παναγίας «Άξιον Εστί» στην Κομοτηνή** (Κομοτηνή 2023, σελ. 196). Στον περικαλλή και καλοτυπωμένο αυτόν τόμο εκτίθενται και εικονογραφούνται - με πλήθος φωτογραφικού υλικού - τα σχετικά με την προσκυνηματική μεταφορά της περιπύστου εικόνας της Παναγίας «Άξιον Εστί» από το Άγιον Όρος στην Κομοτηνή, στις αρχές Σεπτεμβρίου 2022. Η μεταφορά αυτή είχε προγραμματιστεί για τον Μάιο του 2020, στα πλαίσια του εορτασμού των εκατό χρόνων από την ενσωμάτωση της Θράκης στο ελληνικό κράτος (1920 - 2020), αναβλήθηκε όμως λόγω των εκτάκτων υγειονομικών μέτρων που λήφθηκαν για την αντιμετώπιση της πανδημίας από την Covid-19.

Τα περιεχόμενα του τόμου είναι απολύτως ενδεικτικά της αξίας του: προηγούνται πρόλογος του Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Μαρωνείας και Κομοτηνής κ. Παντελεήμονος (σ. 9), καθώς και έγγραφα και φωτογραφίες από την προετοιμασία της ελεύσεως της ιεράς εικόνας στην Θράκη, και δη στην Κομοτηνή (σ. 11). Ακολουθεί η κύρια πορεία και η εθιμοταξία του προσκηνύματος, μέσω περιγραφών, και κυρίως επίσημων λόγων και προσφωνήσεων και φωτογραφιών των διαδοχικών αυτών φάσεων του κορυφαίου τούτου προσκυνηματικού γεγονότος: η υποδοχή στη δυτική είσοδο της πόλης (σ. 29), η επίσημη υποδοχή στο Ηρώο της Κομοτηνής (σ. 43), η δοξολογία στον ιερό Καθεδρικό Ναό του Ευαγγελισμού της Θεοτόκου (σ. 57), καθώς και οι επισκέψεις της Ιεράς Κοινότητας στον Δήμαρχο Κομοτηνής κ. Ιωάννη Γκαράνη (σ. 67), στην Αστυνομική Σχολή της Κομοτηνής (σ. 71), και αντιστοίχως η υποδοχή της Ιεράς Κοινότητας από τον περιφερειάρχη Ανατολικής Μακεδονίας - Θράκης κ. Χρ. Μέτιο (σ. 125), από τον Αντιπεριφερειάρχη Ροδόπης κ. Νικόλαο Τσαλικίδη (σ. 129), από τις Πρυτανικές Αρχές του Δημοκριτείου Πανεπιστημίου Θράκης (σ. 133), από τους Γενικό Περιφερειακό Αστυνομικό Διευθυντή Ανατολικής Μακεδονίας - Θράκης και τον Αστυνομικό Διευθυντή Ροδόπης (σ. 155) και από την κωμόπολη του Ιάσμου στον ιερό Ναό του αγίου Νικολάου (σ. 159).

Στη συνέχεια παρατίθενται τα σχετικά με την πατριαρχική επίσκεψη στην Κομοτηνή, η οποία εντάχθηκε στο προσκυνηματικό πλαίσιο, ως το πλέον κορυφαίο εκκλησιαστικό γεγονός της. Παρατίθενται λοιπόν τα κατά την υποδοχή της Α.Θ.Π. του Οικουμενικού Πατριάρχη κ.κ. Βαρθολομαίου και την δοξολογία που τελέσθηκε στον ιερό Καθεδρικό Ναό του Ευαγγελισμού της Θεοτόκου (σ. 75), την πατριαρχική χοροστασία κατά τη θεία λειτουργία της εορτής του Γενεθλίου της Θεοτόκου (8 Σεπτεμβρίου) στον ίδιο ναό (σ. 94), την επίσκεψη του Παναγιωτάτου στην Ιερά Μονή παναγίας Φανερωμένης Βαθυρρύακος (σ. 105), η εφέστιος εικόνα της οποίας συνδέεται τελετουργικά με τα «Ελευθέρια» της Κομοτηνής, καθώς κατ' έτος μεταφέρεται, λιτανεύεται και τίθεται σε προσκύνημα κατά την διάρκειά

τους, και την δοξολογία κατά την υποδοχή του Παναγιωτάτου στον ιερό ναό των αγίων Κωνσταντίνου και Ελένης, στις Σάππες (σ. 111).

Επίσης, στο ίδιο πλαίσιο παρατίθενται και τα σχετικά με την υποδοχή της Α.Μ. του Αρχιεπισκόπου Αθηνών και Πάσης Ελλάδος κ. Ιερωνύμου Β΄ στην Κομοτηνή, τον αγιασμό για την έναρξη του νέου σχολικού έτους και το προσκύνημά του στην εικόνα της Παναγίας «Άξιον Εστί», στον αύλειο χώρο του ιερού Καθεδρικού Ναού του Ευαγγελισμού της Θεοτόκου Κομοτηνής (σ. 173). Ακολουθούν ορισμένες κύριες λατρευτικές εκδηλώσεις, όπως η αρχική αγρυπνία στην Παναγία «Άξιον Εστί» (σ. 121), η ανάλογη αγρυπνία με τον κλήρο της Μητροπόλεως Μαρωνείας και Κομοτηνής (σ. 137) και το αρχιερατικό συλλείτουργο (11 Σεπτεμβρίου 2022) στην Παναγία «Άξιον Εστί» (σ. 151), που σήμανε ουσιαστικά και την ολοκλήρωση της όλης προσκυνηματικής τελετουργίας.

Τέλος, στον τόμο περιλαμβάνονται τα σχετικά με τις μεταβάσεις της Ιεράς Κοινότητας στην ιερά μονή οσίου Μαξίμου του Καυσοκαλύβη και την ξενάγηση τον αρχαιολογικό χώρο του Παπικίου όρους (σ. 141), ενός σημαντικότερου βυζαντινού μοναστικού κέντρου, και στις ενορίες Ροδίτη και Φαναρίου (σ. 147). Ο τόμος ολοκληρώνεται με τα σχετικά με την αναχώρηση της εικόνας της Παναγίας «Άξιον Εστί» και της Ιεράς Κοινότητας που την συνόδευε (σ. 179) και εν κατακλείδι με την ευχαριστήρια επίσκεψη του Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Μαρωνείας και Κομοτηνής κ. Παντελεήμονος με εκπροσώπους των τοπικών αρχών της Ροδόπης στην Ιερά Κοινότητα, στο Άγιον Όρος (σ. 185).

Ο τόμος, τον οποίο επιμελήθηκαν ο Μητροπολίτης Μαρωνείας και ο συνάδελφος Καθηγητής κ. Γεώργιος Τσιγάρας, πέρα από την αναμνηστική λειτουργικότητά του, αποτελεί και πηγή για τη μελέτη της σχετικής προσκυνηματικής εθιμοταξίας, η οποία σε ανάλογες περιπτώσεις βρίσκεται υπό διαμόρφωση. Όπως και με άλλες περιπτώσεις έχουμε δείξει, πρόκειται για μια σύγχρονη μας προσκυνηματική πρακτική, η οποία βρίσκεται υπό εξέλιξη, και οπωσδήποτε θα αποτελέσει μελλοντικά και αντικείμενο μελέτης και από την θρησκευτική Λαογραφία. Έτσι, τα επίσημα κείμενα και οι φωτογραφίες που περιλαμβάνονται στον τόμο αποδίδουν, καταγράφουν και διασώζουν τις επίσημες πτυχές του μεταφοράς της εικόνας της Παναγίας «Άξιον Εστί» από το Άγιον Όρος στην Κομοτηνή, και του προσκυνήματος που ακολούθησε.

Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι η μεταφορά αυτή υπήρξε κορυφαίο εκκλησιαστικό και πνευματικό γεγονός όχι μόνο για την Ροδόπη, αλλά και για τη Θράκη ολόκληρη, δεδομένου του μεγάλου αριθμού προσκυνητών που συνέρρευσαν στην πόλη από την Ελλάδα και γειτονικές ξένες χώρες, για να προσκυνήσουν την περίπυστη εικόνα. Παγιώθηκε έτσι μια εθιμοταξία, όπου συναιρούνται και τα σχετικά με

ανάλογες προσκυνηματικές μεταφορές της ίδιας εικόνας κατά το παρελθόν σε άλλες ελληνικές πόλεις. Κι αυτό θα επιδράσει σίγουρα σε ανάλογες περιπτώσεις του μέλλοντος. Συνεπώς, η μετά χείρας έκδοση ολοκλήρωσε ό,τι η Ιερά Μητρόπολις Μαρωνείας και Κομοτηνής σχεδίασε και υλοποίησε, έχοντας συγκεκριμένες πνευματικές, τελετουργικές και εθιμικές ακόμη συνέπειες.

Κάπως έτσι διαμορφώνονται οι σύγχρονές μας εθιμοταξίες, στα πλαίσια μιας παράδοσης που όχι μόνο είναι ζωντανή, αλλά εξ αιτίας αυτού μεταβάλλεται και διαμορφώνεται ταχύτατα. Κι αυτό έχει την δική του αξία ως ιστορική παρακαταθήκη, τώρα που η συγκίνηση και η κατάνυξη του προσκυνήματος έχουν δώσει πλέον τη θέση τους στην ανάμνηση, την αναπόληση των ιερών στιγμών και την πνευματική αξιοποίησή τους.

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΜΑΡΩΝΕΙΑΣ ΚΑΙ ΚΟΜΟΤΗΝΗΣ

Ἡ εἰκόνα τῆς Παναγίας
«Ἄξιόν Ἔστιν»
στὴν Κομοτηνὴ

Κομοτηνὴ 2023